

Radu Jipa, Liliana Lupan și Mitică Iancu

LABIRINTUL TORTIONARILOR

UBU REGE de Alfred Jarry • Teatrul Dramatic din Galați • Data premierei: 27 octombrie 1990 • Traducerea: Romulus Vulpesco • Regia: Adrian Lupu • Decorul: Victor Cretulescu • Costumele: Gabriela Bondărescu-Catargiu • Muzica: Tudorel Iftode • Distribuția: Mitică Iancu (Dom'Ubu), Liliana Lupan (Madam Ubu), Vasile Dănilă (Regele Venceslav, Tarul Alexei), Ioana Citta Baciu (Regina Rozamunda, O fată bătrână), George Serbina (Căpitanul Bordură), Grig Drîstaru (Blegoslav, un prinzător feroce), Gabriel Constantinescu, Petre Păpușă, Veronica Filip-Păpușă, Svetlana Friptu, Radu Jipa (Nobili, financiarul, magistrați și încă... și încă... mulți alții, poporeni adică... cetățeni liberi), Gabriela Reder (Altă fată... bătrână), Remus Cernat (Aproape toți soldații... și O stafie).

Se împlinește aproape un veac de când irreverențiosul și pitorescul "merde", rostit cu dezinvolură de către Ubu, "fostul rege al Aragonului", a provocat un scandal comparabil doar cu cel dezlănțuit de *Hernani* de Victor Hugo. Creat de Alfred Jarry, el era gândit ca o grotescă parodie la *Macbeth* și, totodată, la ignorantul său dascăl de fizică de la liceul din Rennes.

Beneficiem și noi, de mai bine de două decenii, de tălmăcirea românească a lui Ubu rege, originală și sugestivă, aparținând lui Romulus Vulpesco, dar textul n-a văzut lumina rampei decât la teatrul de păpuși, într-o admirabilă montare la Cluj, avându-i pe Melania Ursu și Tudorel Filimon în rolurile principale. Nici nu este de mirare, căci un asemenea atac violent la adresa dictaturii și a totalitarismului ce nu cunoaște limită în lăcomia sa era considerat periculos pe scena noastră. Un atac înveșmîntat în haina glumel și a caricaturii de către cel mai autentic urmaș

al lui Rabelais și al risului carnavalesc medieval din literatura franceză - Alfred Jarry.

Montarea cu Ubu rege pe scena Teatrului Dramatic din Galați, semnată de Adrian Lupu, capătă astfel multiple conotații. E vorba nu numai despre deschiderea stagiunii teatrului de pe malul Dunării într-un alt context social și cultural și despre cel dintâi spectacol realizat după revenirea în țară a unui regizor animat de dorința de a contribui la împropiata vieții noastre artistice. Ci, în primul rând, despre pătrunderea în circuitul scenic a unei opere cu tulburătoare trimiteri către contemporaneitate. Iar introducerea de către regizor în textul piesei Ubu rege a unor momente și replici din celelalte opere dramatice ale lui Alfred Jarry - Ubu înlăntuit și Ubu încornorat - a adâncit sensurile, înlesnind rapelul la realitatea de azi. Mai ales în scenele de masă, precum aceea în care oamenii înlăntuiți își clamează în genunchi bucuria de a fi liberi, când o sfoară albă, închipuind un lanț, îi cuprinde și pe spectatori. În decorul sugerînd jocul unor copii cruzi, avînd ca element central cuierul-pom, cu brațe încolăcite, de meduză, înconjurat de cutii și de paravane din cartoane pentru ouă, evoluează într-o sarabandă sălbatică Ubu, interpretat cu naiv sadism de Mitică Iancu, și o Lady Macbeth de Grand-Guignol, compusă cu multă finețe de Liliana Lupan. Albul murdar sau verdele de mlaștină în putrefacție ce predomină în decorul creat de Victor Cretulescu, precum și costumele, preluînd aceleași nuanțe, însă, parcă, pentru un carnaval de vrăjitoare scăpătate, compun un cadru potrivit evoluției grupului de actori ce-și schimbă în ritm drăcesc identitatea. Grup din care l-am reținut pe Ioana Citta Baciu (caricaturală și comic-tragică în Regina Rozamunda), pe Grig Drîstaru (gălăgios și

caraghios-exploziv în Blegoslav, un alter ego fanfaron și subuman al lui Ubu), pe George Serbina (marionetă jalnic-războinică în Căpitanul Bordură) și pe Svetlana Friptu, Petre Păpușă și Veronica Filip-Păpușă, trei entuziaști interpreți veniți de la Chișinău care, cu un ușor accent dulceag de dincolo de Prut, practică un joc sincer și autentic.

Spectacolul realizat de Adrian Lupu este plin de surprize, dovedind o bogată imaginație, cu momente de explozivă fantazie, alăturînd grotescului automatismelor de mișcare momente dramatice, bazate pe firescul reacțiilor. Paravanele și cuierele-pom capătă, prin simpla mutare, cele mai diverse semnificații, concretizînd locuri de acțiune diferite. Rămîne în permanență în primul plan al atenției demontarea mecanismului ridicării și prăbușirii unui despot lacom, animalic, limitat, căruia Mitică Iancu îi dezvăluie, sub aparenta bonomie, ferocitatea. Există pe alocuri, însă, scăderi de ritm, nu toți interpreții susțin spectacolul la tensiunea imprimată de regizor. Deranjează unele repetări ale mijloacelor de expresie, o anume uniformitate a reacțiilor. Precumpnesc, însă, gravitatea și incisivitatea ce căpătesc bufoneriile și caricatura.

În ciuda faptului că personajele nu evoluează dramatic, fiind concepute ca marionete, regizorul a izbutit să evidențieze dezumanizarea treptată a lui Ubu și a soaței sale, precum și să transmită starea de revoltă față de asemenea tipuri și întâmplări.

Prin propunerile sale îndrăznețe și lucide în exegeza scenică a textului lui Alfred Jarry, montarea datorată regizorului Adrian Lupu la Galați se înscrie printre reușitele începutului de stagiune.

ILEANA BERLOGEA